

De vergrijzing komt,
de VUT gaat

09

John Gebraad en Feny Pfaff

Publicatiedatum CBS-website 28 augustus 2009

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

De VUT heeft zijn langste tijd gehad. Om de kosten van de vergrijzing op te vangen, is de wens van het huidige kabinet dat meer mensen aan het werk blijven. VUT-fondsen verkeren daardoor in de afbouwfase. Dit is overigens nog niet zichtbaar in de uitkomsten. Het balanstotaal en de kortlopende beleggingen van de VUT-fondsen zijn in 2007 gestegen.

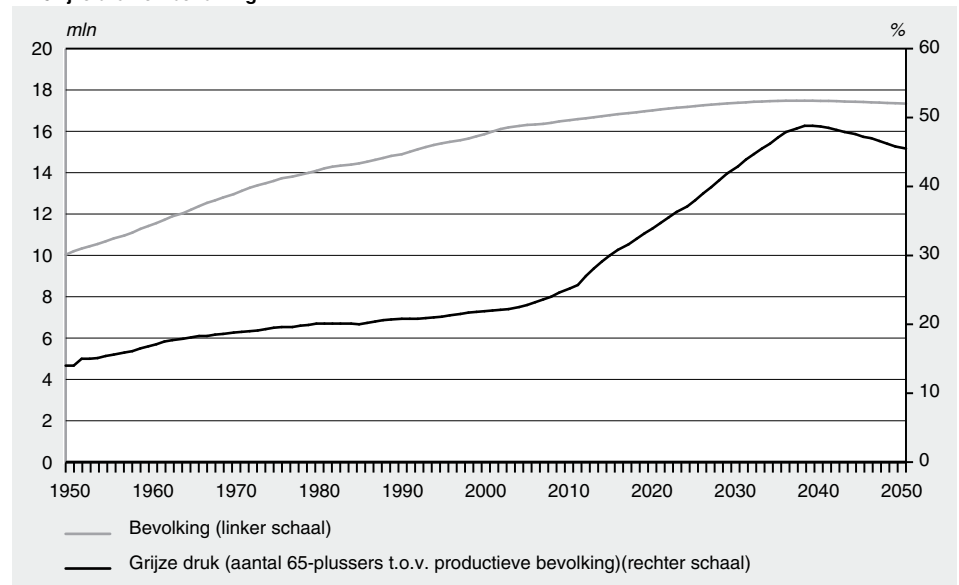
VUT-fondsen in afbouwfase

VUT en prepensioenen lopen naar hun einde. Per 1 januari 2006 is de fiscale ondersteuning voor VUT- en prepensioenregelingen beëindigd. Deze maatregel heeft als doel een positieve impuls te geven aan de arbeidsparticipatie en op die manier een bijdrage te leveren aan het opvangen van de kosten die de vergrijzing van de bevolking met zich meebrengt. Het gevolg is dat VUT-fondsen, die vervroegde uittreedingsregelingen voor bedrijfstakken verzorgen, nu in de afbouwfase verkeren. De huidige Vutters gaan geleidelijk aan met pensioen, er komen geen nieuwe meer bij.

Grijze druk

De vergrijzing kan worden afgemeten aan de zogenaamde grijze druk. Dit is de verhouding tussen het aantal personen ouder dan 65 jaar en het aantal personen in de productieve levensfase van 20 tot 65 jaar. De grijze druk is opgelopen van 14,0 in 1950 tot 24,6 nu en zal naar verwachting oplopen tot 48,8 op de top van de vergrijzing in 2038. De verdubbeling is het gevolg van twee tegengestelde ontwikkelingen. Het aantal 65-plussers neemt toe terwijl de potentiële beroepsbevolking fors gaat krimpen.¹⁾

1. Grijze druk en bevolking

Bron: CBS

Meer mensen aan het werk houden

Binnen enkele jaren dreigt er een tekort op de arbeidsmarkt doordat de babyboomgeneratie van de jaren na de tweede wereldoorlog met pensioen gaat. Om dit probleem op te lossen wil het huidige kabinet dat een groter deel van de bevolking tussen 20 en 65 jaar gaat werken. Nu is driekwart van deze groep werkzaam, het doel voor 2016 is 80 procent. Een belangrijke bijdrage hiervan moet komen van ouderen tussen 55 en 65 jaar.

¹⁾ Zie het CBS-artikel in de Bevolkingstrends (1e kwartaal 2009, pag. 15–22) over "[Bevolkingsprognose 2008–2050: naar 17,5 miljoen inwoners](#)" van Coen van Duin.

De versoering van VUT en prepensioen heeft voor deze groep al gezorgd voor een groei van de deelname aan het arbeidsproces van 35 procent in 2001 naar 47 procent in 2008. Het kabinet heeft als doel voor deze groep een verdere groei naar 58 procent in 2016.²⁾

Langer werken

Een tweede maatregel om de arbeidsmarkt meer lucht te geven, is het plan om de AOW-leeftijd te verhogen van 65 naar 67 jaar. Andere Europese landen zijn ons hierin voorgegaan, zoals Duitsland, waar vanaf 2012 tot 2029 de pensioengerechtigde leeftijd geleidelijk naar 67 jaar wordt gebracht. Overigens is er veel weerstand tegen het kabinetsplan. Vooral de vakbeweging verzet zich fel en heeft bereikt dat de Sociaal Economische Raad in de herfst van dit jaar met alternatieven mag komen. Ook de werknemers lijken niet bepaald enthousiast; slechts 12 procent wil doorwerken na hun 65e jaar.³⁾

Afbouwfase nog niet te zien aan uitkomsten 2007

Aan de uitkomsten over 2007 is niet te zien dat de VUT-fondsen inmiddels in de afbouwfase zijn beland. Het balanstotaal van de VUT-fondsen is in 2007 zelfs gestegen van 2,2 naar 2,7 miljard euro, dit na een forse daling in 2006. De balansstijging in 2007 komt vooral door de financieringsconstructie van de uitkeringen bij het VUT-fonds Overheidspersoneel. Het tekort dat ontstaat doordat premies gelijkmatig zullen binnenkomen en uitkeringen vooral in de eerstkomende jaren moeten worden gedaan, wordt gefinancierd via een lening van het VUT-fonds Overheidspersoneel bij de Staat. Deze lening is kortlopend belegd.

De daling in het balanstotaal van 2006 van 3,2 naar 2,2 miljard euro is veroorzaakt door een forse terugval in de ontvangen premies gecombineerd met een lichte toename in de uitkeringen. Daardoor zijn het eigen vermogen en de voorziening VUT-verplichtingen sterk gedaald in 2006.

Kortlopende beleggingen stijgen sterk

De financieringsconstructie bij het VUT-fonds Overheidspersoneel zorgt voor een sterke toename van de kortlopende beleggingen in het totaal van de beleggingen. Daardoor bestaat eind 2007 meer dan de helft van de beleggingsportefeuille uit kortlopende beleggingen (girale gelden, deposito's en leningen op korte termijn). Aandelen en obligaties zijn vanaf 2005 zowel absoluut als relatief gezien fors gedaald in de beleggingsportefeuille. Overigens hebben de aandelen van VUT-fondsen vooral betrekking op beleggingsinstellingen die vastrentend beleggen.

²⁾ Zie het CBS-artikel over "[Naar een arbeidsdeelname van 80 procent in 2016](#)" van Boukje Janssen en Martijn Souren en het CBS-artikel "[Meer 55-plussers aan het werk](#)".

³⁾ Zie het CBS-artikel "[Slechts 12 procent wil na 65e doorwerken](#)".

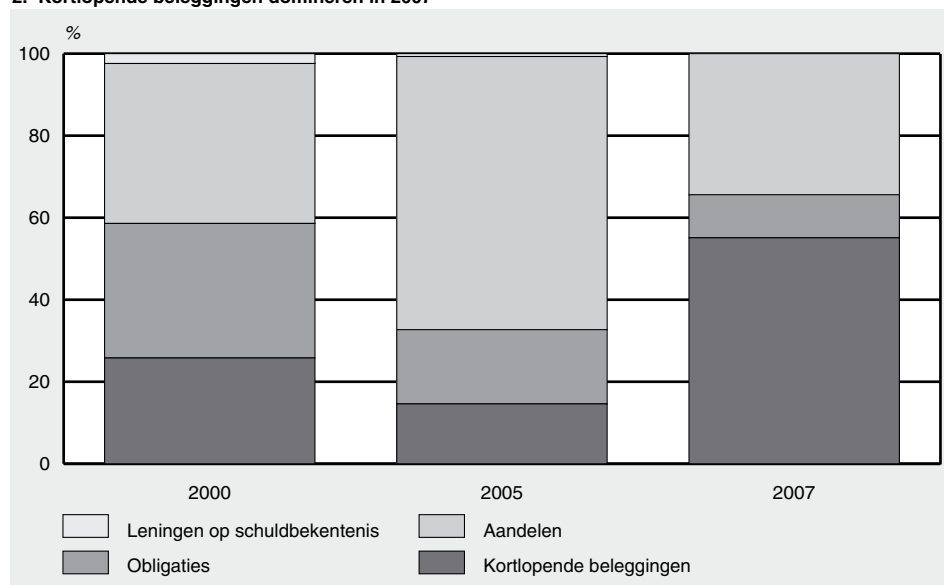
Tabel 1
Balansen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>mln euro</i>								
Activa								
Girale gelden	43	33	47	57	44	42	38	88
Deposito's	230	325	283	378	269	243	247	238
Obligaties	999	992	929	498	508	522	318	259
Aandelen	1 185	1 377	1 291	1 568	1 752	1 921	1 044	849
Leningen op lange termijn	74	86	53	28	52	21	1	1
Leningen op korte termijn	512	233	323	480	193	135	304	1 036
Overige vorderingen	454	548	452	403	344	322	284	246
Totaal activa	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717
Passiva								
Eigen vermogen (reserves)	1 680	1 637	1 609	1 507	1 577	1 538	981	856
Voorziening VUT-verplichtingen	1 544	1 534	1 376	1 457	1 301	1 285	975	807
Overige voorzieningen	57	61	34	64	59	61	45	39
Leningen op korte termijn	33	66	21	14	18	37	34	29
Overige schulden	181	296	339	370	207	285	201	986
Totaal passiva	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717

Tabel 2
Resultatenrekeningen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>mln euro</i>								
Lasten								
Uitkeringen	2 597	2 724	2 650	2 721	2 597	2 861	3 008	2 685
Voorziening VUT-verplichtingen	-9	-10	-158	80	-155	-16	-310	-168
Administratiekosten	37	32	32	28	27	28	25	28
Overige lasten	24	27	14	46	24	35	12	13
Saldo	635	-44	-27	-103	71	-40	-557	-125
Totaal lasten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433
Baten								
Totaal premies	2 676	2 611	2 442	2 621	2 408	2 711	2 086	2 337
Werkgever	1 612	1 465	1 394	1 455	1 328	1 395	1 155	1 308
Werknemer	996	1 146	1 045	1 155	1 072	1 308	929	1 027
Overig	68	0	2	12	8	8	2	2
Rente en dividend	114	93	60	116	145	157	65	72
Overige baten	495	25	10	35	11	0	27	24
Totaal baten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433

2. Kortlopende beleggingen domineren in 2007

Bron: CBS

Technische toelichting

Het CBS deelt de uitvoerders van de VUT-regelingen in drie groepen in. Twee van deze drie groepen blijven hier verder buiten beschouwing: de regelingen die door pensioenfondsen worden uitgevoerd en de regelingen die rechtstreeks door bedrijven worden uitgevoerd. De derde groep betreft regelingen voor bedrijfstakken die in afzonderlijke stichtingen zijn ondergebracht. Deze groep wordt aangeduid met de term VUT-fondsen. De daarbij betrokken bedrijfstakken zijn onder andere de metaalnijverheid, het beroepsgoederenvervoer en de horeca. Daarnaast is er ook een VUT-fonds voor het overheidspersoneel.

De populatie bestond in 2007 uit 70 VUT-fondsen, 3 minder dan in 2006. De financiële gegevens zijn afkomstig uit de jaarverslagen van deze fondsen. Van de populatie zijn 38 fondsen direct waargenomen. De gegevens van de overige fondsen zijn via ophoging toegevoegd. De ophoging is gebaseerd op het aantal VUT-uitkeringen zoals ontleend aan de jaarverslagen. De ophoging bedraagt in 2007 6,3 procent van de uitkeringen en 19,6 procent van het balanstotaal. Daarmee komt de ophoging in 2007 iets hoger uit dan in 2006 (4,0 procent van de uitkeringen en 15,6 procent van het balanstotaal).